

SCHÖNBRUNN – městečko s fascinující historií

Zejména mezi lety 1724 a 1732

Schönbrunn u Großhennersdorfu: od roku 2011 část města Herrnhut, vzdálená asi šest kilometrů od Großhennersdorfu – do poloviny 18. století nazýván jednoduše Hennersdorf – byl poprvé doložen v roce 1296.

Čeští přistěhovalci - reliéfní deska na podstavci pomníku krále Fridricha Viléma I. v Bohemian Village v Berlíně-Neuköllnu, vytvořená v roce 1912 moravským sochařem Alfredem Reichelem.

Přes 1000 lidí z Čech, mnozí z okolí Litomyšle a Lanškrouna, všichni česky mluvící, našlo v letech 1724 až 1732 útočiště v nově založeném Schönbrunnu, jednom z nejmladších míst v Sasku.

Útočiště jim poskytla svobodná baronka Henrietta Sophie von Gersdorff (1686-1761), která získala panství Hennersdorf v roce 1717 a byla horlivou stoupenkyní halleského pietismu. Schönbrunn měl být jednak zbožným podnikem, jednak podporou místní prosperity a za třetí konkurencí sousední uprchlické kolonie Herrnhut, o kterou se staral Nikolaus Ludwig von Zinzendorf (1700-1760), paní synovce panství.

Tisíce lidí z Čech uprchly do Saska (Drážďany, Johanngeorgenstadt, Pirna, Žitava, Neugersdorf, Neusalza-Spremberg) a také do dalších zemí, protože jejich vlast se po třicetileté válce stala katolickou a vláda jim zakázala praktikovat protestantské náboženství – formované náboženskými praktikami Českých bratrů. Toužili po českých bohoslužbách, po české pastorační péči a po vlastním kazateli, který se těšil jejich důvěře

Henriette Sophie von Gersdorff

Zámek Großhennersdorf

Tento kazatel se objevil v roce 1726 v Johannu Liberdovi (1700-1742), který předtím pracoval jako učitel v Těšíně ve Slezsku a již se zabýval tajnými protestanty z Čech. Ukázal se jako ideální kandidát. Jeho kázání a další bohoslužby přilákaly masy českých uprchlíků, a to i z okolního regionu. Zatímco Schönbrunn se před jeho příchodem rychle rozrostl na 200 obyvatel, brzy zde žilo 500 lidí – v pouhých 14 domech. Přelidnění bylo nesnesitelné. Nedostatek práce a jídla.

Čím více se Schönbrunn stával místem naděje pro pronásledované protestanty z Čech, tím napjatější se stával vztah s vládnoucími autoritami. Úřady namítaly a) velký počet uprchlíků, b) jejich snahu o soběstačnost, c) jejich náboženskou orientaci na Herrnhut nebo odmítnutí stát se luterány, d) jejich domácí bohoslužby bez přítomnosti pastora, e) jejich cesty zpět do staré vlasti, kde povzbuzovali a plánovali další útoky.

Desítky rodin byly ze Schönbrunnu vyhnány a většina z nich našla útočiště v Herrnhutu. Johannu Liberdovi bylo zpočátku zakázáno kázat; později ho úřady nechaly na hradě zatknout za neposlušnost a napomáhání útěku. Strávil roky ve vězení ve Waldheimu. Bez vůdce a ze strachu z pronásledování se v Herrnhutu

sešlo 598 Čechů (většinou ze Schönbrunnu) a 10. října 1732 se vydali na pochod do Berlína, který trval několik týdnů. Tolerantní pruský král Fridrich Vilém I. (1688-1740) je chtěl ubytovat ve svém hlavním městě. Bez peněz pochodovali v letech 1732/33 ve skupinách Halleskou branou (vpravo), usadili se v nové čtvrti Friedrichstadt poblíž Rondellu a později také v České vesnici v Rixdorfu, dnes historickém centru čtvrti Berlín-Neukölln.

